

# Zand op je hand

natuurlijk een bewuste keuze

## Pedagogisch werkplan

---

**locatie: Heiloo**  
**versie: 1.0**  
**13 Juli 2016**

# INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE .....	2
1. INLEIDING.....	4
2. DE KLEUR VAN DE LOCATIE .....	5
3. BESCHRIJVING VAN DE LOCATIE.....	6
4. RANDVOORWAARDEN .....	8
4.1 Groepsindeling.....	8
4.2. Beroepskracht -kind ratio (BKR) .....	8
4.3 Ons team .....	8
4.4 3-uurs regeling .....	10
4.5 Achterwachtregeling: .....	10
4.6 Flexibele opvang .....	10
4.7 Ruilen en incidenteel en structureel afnemen van extra dagen.....	11
4.8 Vormgeving opendeurenbeleid .....	11
4.9 Samenvoegen van groepen .....	11
4.10 Wenbeleid en afscheid van een kind .....	11
4.11 Ophalen door derden .....	12
4.12 Afmelden van kinderen .....	12
5. MIDDELEN .....	13
5.1 Dagindeling .....	13
5.2 Richtlijn voeding .....	13
5.3 Huisregels .....	14

5.4 Materialenaanbod.....	15
5.5 Observatiemethode .....	18
<b>6 PEDAGOGISCH HANDELEN.....</b>	<b>19</b>
6.2 Voorbeelden van de interactievaardigheden.....	27
6.3 De locatie-structuur van het pedagogisch handelen: <i>Thema's</i> .....	29
6.4 Rituelen en pedagogisch handelen bij brengen en halen .....	30
6.5 Maaltijdbeleving .....	31
6.6 Pedagogisch handelen bij het slaapritueel.....	31
6.7 Afspraken, rituelen en pedagogisch handelen bij spelen: .....	32
6.8 Mediagebruik.....	33
6.9 Normen en waarden m.b.t. taalgebruik.....	34
6.10 Seksualiteit en intimiteit .....	34
<b>7. KWALITEITSZORG .....</b>	<b>35</b>
7.1 Ziekte van kinderen en medicijngebruik .....	35
7.2 Zorgkinderen .....	36
7.3 Uitwerking aanbevelingen Rapport Gunning: .....	36
<b>8. SAMENWERKING MET OUDERS.....</b>	<b>38</b>
8.1 Oudercontacten .....	38
8.2 Oudercommissie .....	39
8.3 Een verwijzing naar de protocollen die gebruikt worden .....	39

## 1. INLEIDING

Voor u ligt het pedagogisch werkplan kindercentrum GastVrij 'Zand op je hand'. Het laat zien hoe er binnen de dagelijkse praktijk van kinderdagverblijf 'Zand op je hand' vorm en uitvoering wordt gegeven aan dit kaderbeleid.

Het pedagogisch werkplan is een 'organisch' werkdocument. Dat wil zeggen dat GastVrij als organisatie met de tijd mee blijft gaan en ontwikkelingen op pedagogisch vlak blijft volgen. Door middel van training en overleggen zorgen we er voor dat het pedagogisch beleid breed gedragen wordt in de organisatie en het een bron van inspiratie is om mee te werken.

'Zand op je hand' is sinds 1 juli 2016 onderdeel van GastVrij Kindcentra B.V.

Dit werkplan is tot stand gekomen door overleggen tussen de pedagogisch adviseur, Locatiemanager en oudercommissie. Dit plan is gebaseerd op het pedagogisch beleid van GastVrij Kindcentra B.V.

Vanuit het pedagogisch beleid wordt er per kindercentrum een pedagogisch werkplan geschreven. Het werkplan beschrijft hoe het pedagogisch beleid er in de dagelijkse praktijk op dat specifieke kindercentrum uit ziet, hoe er met de kinderen omgegaan wordt, welke activiteiten er zijn, hoe we in de dagelijkse praktijk vormgeven aan wat we belangrijk vinden voor kinderen. Het laat zien: "Dit zijn wij; zo werken wij; zo vullen wij het kader in".

Dit werkplan biedt dus pas een compleet beeld samen met het algemeen pedagogisch beleidsplan.

In dit pedagogisch werkplan beschrijven we eerst de locatie en het team van GastVrij 'Zand op je hand'. Vervolgens komen enkele randvoorwaarden aan de orde. Daarna wordt beschreven hoe wij het pedagogisch beleid, onze pedagogische visie, opvoedingsdoelen, Thema's en uitgangspunten toepassen in de dagelijkse praktijk.

Het pedagogisch werkplan wordt tenminste elke twee jaar geëvalueerd. Dit betekent dat het in het tweede kwartaal 2018 opnieuw geëvalueerd wordt en daar waar nodig aangepast aan de ontwikkelingen in de praktijk. Betrokken bij de evaluatie in 2018 zijn: de pedagogisch medewerkers van GastVrij 'Zand op je hand', de locatiemanager en de oudercommissie.

Vanwege het feit dat de functie van pedagogisch medewerker vooral door vrouwen wordt vervuld, hebben wij gekozen voor de vrouwelijke schrijfvorm, echter daar waar zij staat, kan ook hij worden gelezen. Daar waar pedagogisch medewerker staat kan indien van toepassing ook beroepskracht worden gelezen. Daarnaast is er gekozen voor de term ouders, maar daar waar ouders staat, kan ook verzorgers worden gelezen.

Kinderdagverblijf wordt afgekort als KDV. De voertaal is Nederlands.

## 2. DE KLEUR VAN DE LOCATIE

Wij sluiten bij de pedagogische visie beschreven in het pedagogisch beleidsplan.

Echter, deze geven wij zelf kleur.

Deze kleur wordt samengesteld door een combinatie van verschillende pedagogische stromingen. In de dagelijkse praktijk kunt u de volgende elementen terug vinden:

### *Montessori*

- Bevorderen van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid: help mij het zelf te doen;
- Er wordt gezorgd voor een aantrekkelijke voorbereidende omgeving;
- Er wordt aangesloten bij de gevoelige perioden;
- Het aanbieden van ontwikkelingsmaterialen;
- Het stimuleren van zorg voor de omgeving;
- Aansluiting bij de behoefte van het individuele kind;
- De pedagogisch medewerkers hebben een niet-dominante attitude. Zij spreken op rustige, warme toon en tellen hun woorden;
- Activiteiten worden aangeboden vanuit de zone van de naaste ontwikkeling.

### *Jenaplan*

- Werken aan de hand van thema's die bij de belevingswereld van het kind aansluiten;
- Werken met stamgroepen die als vaste vertrouwde basis dienen;
- Het creëren een huiselijke sfeer waarin ieder kind zich warm, geborgen en veilig voelt;
- De voorbereiding op een positie binnen de maatschappij.

### *Antroposofie*

- Meeleven met de jaargetijden;
- De keuze voor natuurlijke materialen en kleuren;
- Het stimuleren van fantasie en creativiteit. Dit heeft directe invloed op de keuze van ons speelgoed;
- De keuze om ruimte en veiligheid te bieden door bewust te kiezen voor beperking in kwantiteit.

### *Gordon*

- Respectvolle taal en een actieve luisterhouding.
- Gelijkwaardigheid: de mening van het kind is waardevol
- Werken met ik-boodschappen

### *Malaguzzi*

- Pedagogisch medewerkers doen werkelijk moeite om het kind te snappen. Communicatie verloopt via velen wegen: van praten tot nonverbaal gedrag. En van dansen tot tekenen.

### 3. BESCHRIJVING VAN DE LOCATIE

Het is de taak van een kindcentrum om de omgeving voor kinderen zo in te richten dat er optimaal tegemoet gekomen wordt aan de ontwikkelingsbehoefte van kinderen. De Montessoriaanse term is hiervoor is 'voorbereide omgeving'. Kinderen ontplooiën en ontwikkelen zich het beste als er aan de basisbehoefte van veiligheid en vertrouwen is voldaan.

De inrichting van de binnen en buitenruimtes hebben hier direct invloed op. Hiervoor is een warme, liefdevolle omgeving nodig waarin plaats is voor plezier, gezelligheid en rust. En tevens een omgeving die afgestemd is op de specifieke behoefte van kinderen in een bepaalde ontwikkelingsfase. Hierdoor zullen de kinderen hun energie op een constructieve manier gebruiken, zich prettig voelen en zich rustig gedragen. We spreken in dit verband van 'normalisatie'. Alleen dan komt een kind er toe om aan de slag te gaan en tot een geconcentreerde activiteit te komen. Deze concentratie is bepalend voor de persoonlijkheid en de relatie die een kind ontwikkelt ten opzichte van de omgeving.

Kinderen worden bewust gemaakt en gestimuleerd om zelf zorg te dragen voor hun omgeving. Zij leren spelenderwijs op te ruimen, schoon te maken en netjes om te gaan met het materiaal, tafel dekken en de verzorging van planten. Dit noemen wij 'de oefening van het dagelijks leven'. De handelingen vormen voor de kinderen een doel op zich. Zij zijn bijzonder geschikt om te herhalen waardoor kinderen hun motoriek kunnen verbeteren en er op deze manier te gemoed wordt gekomen aan hun natuurlijke behoefte tot precisie. Het daagt kinderen uit om een bepaalde volgorde te onthouden. Uiteindelijk beheerst het kind een bepaalde oefening. Dit geeft zelfvertrouwen. Het kind heeft ten slotte werkelijk iets bereikt en heeft een stukje onafhankelijkheid verworven: het heeft bij deze handeling geen volwassene meer nodig.

Deze voorbereide omgeving voldoet aan de volgende aspecten:

- De groepsruimte is gezellig en huiselijke ingericht. Wij willen kinderen vooral een (huiselijke) sfeer bieden waarin zij veilig en geborgen zijn.
- De indeling en inrichting is voor het kind overzichtelijk en ordelijk. (Het komt tegemoet aan de behoefte van structuur) Het doel van een bepaalde hoek is duidelijk. Dit is de reden dat er gekozen wordt voor een beperking van de hoeveelheid gepresenteerde materialen.
- De omgeving is op maat: Materialen hebben een vaste plaats. De materialen staan op kindhoogte waardoor het kind zelfstandig bij de materialen kan. Dit verschaft het kind zekerheid.
- De pedagogisch medewerkers zorgen er dagelijks voor dat de omgeving opgeruimd en schoon blijft.
- Er is voor peuters voldoende ruimte en mogelijkheid tot beweging hierdoor zal de buitenruimte zoveel mogelijk toegankelijk zijn voor de kinderen. Baby's hebben ook behoefte aan ruimte, zij het beperkter

(anders 'verliezen' zij zich in de ruimte). Ook met baby's wordt er veel naar buiten gegaan.

- Materialen zijn zoveel mogelijk 'echt', functioneel en prikkelen de fantasie. Het speelgoed bevat zo min mogelijk prints of afbeeldingen. Een autootje heeft bijvoorbeeld geen gezicht en op het poppenbedje staan geen Disney-figuren.
- De omgeving speelt in op de natuurlijke behoefte aan rust: hier is het kleurgebruik en de muziekeuze (klassieke kindermuziek) op afgestemd en er is een rust-/boeken-/knuffelhoek.
- Door de hoeken en kleedjes wordt de ruimte waarin een kind speelt en/of werkt begrensd. Bij de baby's geven wij dit vorm door gebruik te maken van een box, speelkleed en speelplekjes die zijn afgeschermd. Hierdoor kunnen zij oefenen met rollen, kruipen en andere motorische vaardigheden.
- Er is een divers aanbod in verschillende structuren waardoor zintuigelijke waarneming gestimuleerd worden. Hieronder kunt u verschillende structuren van materiaal en kleden verstaan maar ook het spelen met zand, water en sensomotorisch materiaal.
- Er is mogelijk tot tuinieren. Wij geven dit vorm door het werken in de moestuinbak. Deze kunnen de kinderen qua grootte prima overzien.

Jaarlijks wordt er een Hygiëne en Risico-inventarisatie uitgevoerd om veiligheid en gezondheid te kunnen waarborgen. Bij deze inventarisaties wordt zeer uitgebreid de veiligheid en de hygiëne op de groepen gecontroleerd en wordt er zo nodig direct actie ondernemen.

Naast de jaarlijkse inventarisaties wordt de inventaris maandelijks gecontroleerd op veiligheid. Het speelgoed dagelijks. De hygiëneregels worden dagelijks gecontroleerd.

## 4. RANDVOORWAARDEN

### 4.1 Groepsindeling

'Zand op je hand' is een kleinschalig kinderdagverblijf met één verticale groep (0 – 4 jaar). Wij werken zoveel mogelijk met vaste pedagogisch medewerksters. Bij uitval streven wij ernaar dat vaste medewerkers elkaar vervangen. Wij geloven er in dat vaste gezichten het gevoel van veiligheid verhoogt. Daarnaast wordt op deze manier de doorgaande lijn zo veel mogelijk gewaarborgd.

Tijdens vakanties en ziektes worden er in nood invalkrachten ingezet, het sterven is om dit zo veel mogelijk te beperken. Dit zijn zoveel mogelijk vaste personen zodat zij bekend zijn met de locatie en de kinderen. Er wordt gestreefd naar goed personeelsbeleid zodat een vaste pedagogisch medewerker bij o.a. langdurige ziekte of verlof structureel vervangen wordt.

### 4.2. Beroepskracht -kind ratio (BKR)

Hoeveel kinderen er maximaal in een groep geplaatst mogen worden en het aantal pedagogisch medewerkers in relatie tot het aantal kinderen per leeftijdscategorie is wettelijk vastgelegd in de Beleidsregels kwaliteit van de Wet kinderopvang. Dit is beschreven in het pedagogisch beleidsplan.

De juiste beroepskracht-kindratio is mede afhankelijk van de leeftijden van de aanwezige kinderen. De maximale bezetting is 16 kinderen. Er staan in dan minimaal 3 pedagogisch medewerkster op de groep.

Binnen de dagelijkse gang van zaken stemmen wij de personele bezetting af op het aantal aanwezige kinderen. Wij houden altijd rekening met de situatie in de groep en kijken naar de individuele kinderen. Soms is er een wen-kind of vraagt een kind meer aandacht, dan is het beter dat de pedagogisch medewerker met minder kinderen werkt.

### 4.3 Ons team

In het pedagogisch beleidsplan informeren wij u over ons kader omtrent personeel.

Op onze locatie 'Zand in je hand' bestaat ons team uit:

- Pedagogisch medewerkers - welke een passende pedagogische opleiding hebben afgerond.
- Een algemeen directeur – deze is eindverantwoordelijk



- Een locatiemanager – Deze heeft de dagelijkse leiding van het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang. De locatiemanager is het eerste aanspreekpunt. De locatiemanager functioneert onder verantwoordelijkheid van de directeur.
- Een pedagogisch adviseur – deze zorgt middels observatie, controle en scholing dat de pedagogische kwaliteit gewaarborgd blijft. Ze kan ook worden ingezet bij een zorgtraject en is een vraagbaak voor pedagogisch medewerkers en ouders. Daarbij is zij tevens vertrouwenspersoon en aandachtfunctionaris.
- Ondersteunend personeel – bijvoorbeeld voor schoonmaakwerkzaamheden
- Stagiaires - deze zijn altijd boventallig. De komst van stagiaires wordt altijd ruim van te voren schriftelijk aangekondigd. Hierbij zal de stagiaire zich voorstellen: wie zij is, wat haar doel is en de stageperiode. Meer informatie over stagiaires kunt u vinden in het pedagogisch beleidsplan.
- Vrijwilligers – deze kunnen voor diverse doeleinde worden ingezet.

Al bovengenoemde teamleden zijn in bezit van een verklaring van omtrent gedrag.

### ***Pedagogisch medewerkers bij de locatie 'Zand in je hand'***

Om kinderen zich op een prettige manier te laten ontwikkelen is een professionele houding van de pedagogisch medewerker nodig. Zij sluit zich aan bij en handelt naar de algemene visie van GastVrij (welke besproken wordt in het pedagogisch beleidsplan) én bij de kleur die de locatie waarbinnen zij werkzaam hieraan geeft.

#### **De pedagogisch medewerker:**

- is actief in de begeleiding van het kind;
- stimuleert de kinderen om zelf initiatieven te nemen en gaat daar zo veel mogelijk in mee. Het kind ontwikkelt daardoor een gevoel van eigenwaarde en (zelf)respect;
- biedt het kind mogelijkheden om zijn spelsituaties uit te breiden;
- leert de kinderen eigen keuzes te maken en een eigen mening te hebben;
- biedt het kind de mogelijkheid zijn grenzen te verleggen;
- zorgt ervoor dat elk kind zijn individualiteit in de groep kan bewaren.

Naast het begeleiden van de kinderen en het scheppen van de voorbereide omgeving hebben de pedagogisch medewerkers externe taken. Deze verschillen per medewerker. Iedere pedagogisch medewerker is tevens mentor van een kind.

De mentor vormt de basis voor het kind. Zij is het vaste aanspreekpunt voor ouders en zal dan ook de oudergesprekken leiden. De mentor draagt ook zorg voor de voorbereiding van de verjaardag van het kind, en is verantwoordelijk voor dat het groeiboek van het kind bijgehouden wordt.

Op deze manier is er altijd iemand die het volledige overzicht houdt over het kind.

#### 4.4 3-uurs regeling

De drie-uursregeling houdt in dat er maximaal 3 uur per dag mag worden afgeweken van de pedagogisch medewerker – kind ratio. Dit mag echter alleen voor 9.30 uur, tussen 12.30 uur en 15.00 uur en na 16.30 uur.

Op de locatie 'Zand op je hand' wordt dit als volgt ingevuld:

- Start van de dag (voor 09.30 uur):

De opvang vindt vanaf 6.30 uur plaats door een vaste pedagogische medewerker. Om 9.00 uur (afhankelijk van de bezetting) is de volgende pedagogisch medewerker aanwezig.

- Pauze tijden

Tussen 13.00 en 15.00 houden de pedagogisch medewerkers pauze. Zij wisselen elkaar hierbij af.

- Einde van de dag

Aan het einde van de dag kan er vanaf 16.30 gebruik worden gemaakt van de 3-uurs regeling mits het maximum van 3 uur die dag nog niet is verbruikt.

Doordat kinderen 's morgens en aan het einde van de dag verdeeld worden gebracht en gehaald wordt er niet langer dan drie uur afgeweken van de beroepskracht – kind ratio.

#### 4.5 Achterwachtregeling:

In het geval van een calamiteit dan kan een van onze achterwachten binnen 10 minuten aanwezig zijn. Gegevens van de achterwachten zijn op de locatie aanwezig.

#### 4.6 Flexibele opvang

Flexibele opvang is op de locatie 'Zand in je hand' mogelijk. U kunt zowel een dagenkaart als een urenkaart aanschaffen. Meer informatie hierover vindt u in het pedagogisch beleidsplan of op de website ([www.zandopjehand.nl](http://www.zandopjehand.nl)).

#### 4.7 Ruilen en incidenteel en structureel afnemen van extra dagen

Ruilen en incidenteel en structureel afnemen van extra dagen is bij 'Zand op je hand' mogelijk. Dit graag in overleg omdat er rekening gehouden dient te worden met een juiste beroepskracht-kindratio. Informatie hierover vindt u in het pedagogisch beleidsplan.”.

Ouders vullen voor een dag extra opvang het formulier “afrekening extra opvang” in. De extra opvang wordt achteraf in rekening gebracht.

#### 4.8 Vormgeving opendeurenbeleid

n.v.t.

#### 4.9 Samenvoegen van groepen

n.v.t.

#### 4.10 Wenbeleid en afscheid van een kind

##### **Wennen**

Een nieuwe situatie betekent nieuwe geuren, kleuren, geluiden en gezichten – ieder kind moet wennen aan alle prikkels en indrukken die een andere omgeving met zich meebrengt. En een ouder ook vaak.

Kinderen die instromen bij 'Zand op je hand' krijgen specifieke aandacht. Door ruim de tijd voor het wenproces te nemen raakt het kind sneller vertrouwd. Het kind maakt door dit startende gevoel van veiligheid sneller contacten met leeftijdsgenootjes en de band tussen kind en medewerker wordt sneller opgebouwd. Kortom: het kind komt in een positieve spiraal waardoor het snel went.

Als een kind geplaatst wordt binnen een groep van 'Zand op je hand' zal er een wenperiode met de ouders afgesproken worden. Deze periode is bedoeld om het kind en de ouders bekend te maken met het kindercentrum, de groep en de pedagogisch medewerkers. Ouders krijgen alle gelegenheid om vragen te stellen en kunnen rustig rondkijken op de groep.

Het opbouwen van een vertrouwensband en het kind staan centraal. Om het wennen prettig en goed te laten verlopen is het belangrijk dat ouders en pedagogisch medewerkers gedurende de wendagen tijd voor elkaar en het kind maken. Aan het begin van de wenperiode wordt er met de ouder(s) een intake gesprek gehouden. Dit wordt gedaan door de mentor van het kind. Tijdens de intake wordt het door de ouder(s) van te

voren ingevulde intakeformulier besproken, het dagritme uitgelegd en regels besproken en wij vertellen de ouder(s) over het de wijze waarop we met u oudergesprekken voeren. Tijdens de intake worden afspraken gemaakt wanneer het kind kan komen wennen, hoe lang de wenperiode duurt, wat de laatste wendag is en er wordt afgesproken wanneer het evaluatiegesprek plaatsvindt. Wij vinden het belangrijk dat ouders goed bereikbaar zijn tijdens de wenperiode.

De wenperiode kan per kind verschillen, deze verschillen worden duidelijk als een kind geplaatst is en in overleg tussen ouder(s) en pedagogisch medewerkers is er altijd ruimte om af te wijken van de standaard wenafspraken.

### **Afscheid nemen**

Ook bij afscheid van een kind is er specifieke aandacht voor het kind vereist. Het kind gaat een nieuwe situatie aan en daar moet voldoende tijd en aandacht aan worden besteedt. Als het afscheid ruim van tevoren bekend is maken de mentor een aftelkalender voor het kind. Zo wordt de tijd tot het afscheid visueel voor het kind.

Als het afscheid daar is en het kind dit wil wordt er een afscheidsfeestje gevierd en er wordt met het kind en de andere kinderen uit de groep gesproken over de nieuwe situatie. Het kind wordt positief benaderd over de komende nieuwe situatie. Er volgt een eindgesprek met ouders naar behoefte.

### **4.11 Ophalen door derden**

Kinderen worden nooit aan derden meegegeven tenzij ouders dit nadrukkelijk hebben aangegeven. De pedagogisch medewerkers noteren dit duidelijk op het overdrachtsformulier.

Er zal om een legitimatie gevraagd worden bij het ophalen.

Indien ouders niets hebben doorgegeven wordt telefonisch contact met de ouder gezocht. Bij geen gehoor wordt het kind niet meegegeven.

### **4.12 Afmelden van kinderen**

We hanteren een vast dagritme op de groepen hierdoor vragen we ouder om bij ziekte of afwezigheid het kind voor 09:30 af te melden. Ook vragen we de ouder het te melden als een kind later komt.

## 5. MIDDELEN

### 5.1 Dagindeling

06.30 – 8.30	binnenkomst kinderen, vrij spelen met klassieke muziek
07.30	ontbijten voor de kinderen die dat willen
08.30	het welkomstritueel (zingen, dansen)
09.00 – 9.30	activiteit of vrijspelen
09.30	fruit met drinken
10.00	verschonen/ plasmomentje
10.00 – 11.30	vrij spelen, activiteit of uitstapje
12.00	broodmaaltijd
12.30 – 13.00	verschonen, plasmomentje en naar bed (slapers)
13.00 – 15.00	wakkere kinderen doen thema-activiteiten, vrijspelen of naar eigen keuze
15.00	verschonen, plasmomentje en aankleden
15.30	crackers/ fruit met drinken
16.00 – 16.30	boekjestijd
16.30 - 17.00	dans en zangritueel (versje, zingen, dansen)
17.00 – 17.45	activiteit en vrijspel
17.45	diner voor de kinderen die dit willen
18.15 – 19.30	vrij spel / voorlezen / rustige activiteit

Baby's worden zo veel mogelijk bij alle activiteiten betrokken. Wij volgen het slaapritme van huis. Dit kan een vast ritme zijn maar ook kindvolgend.

### 5.2 Richtlijn voeding

Bij het eten en drinken dat we aanbieden op onze locatie hanteren we de 'richtlijn voeding en beweging' als uitgangspunt. Daarbij wordt er op onze locatie zoveel mogelijk gekozen voor biologische voeding. Wij willen kinderen gezonde, gevarieerde en verantwoorde voeding en de mogelijkheid tot het krijgen van voldoende beweging bieden.

Onze adviezen met betrekking tot voeding zijn gebaseerd op de richtlijnen van het Voedingscentrum. Belangrijke punten hierbij zijn:

- Wij hanteren vaste eet- en drinkmomenten in het dagritme. Een herkenbaar ritme levert de kinderen rust op. We eten samen aan tafel in de eetkamer, nemen de tijd en zorgen voor een fijne sfeer, maar we tafelen niet te lang. Onze pedagogisch medewerkers geven het goede voorbeeld aan tafel. Zij eten samen met de kinderen en begeleiden ze bij de maaltijd. Onze pedagogisch medewerkers bepalen wanneer het kind eet, het kind bepaalt uit een gezond

voedingsaanbod wat het eet en hoeveel (binnen de maximale aanbevolen hoeveelheden van het Voedingscentrum) het daarvan eet. Wij dringen geen eten op. Tijdens het eten en drinken stimuleren wij zelfstandigheid, het maken van keuzes (uit 2 tot 3 opties) en het ontdekken van smaken en substanties. Wij dwingen kinderen nergens toe, wij dagen uit en enthousiasmeren. Een aantal voorbeelden hoe we dit tijdens eet- en drinkmomenten toepassen:

- het zelf vasthouden van lepel of vork (stimuleert o.a. de fijne motoriek)
  - het drinken uit een tuitbeker en zo vroeg mogelijk uit een gewone beker (stimuleert
  - o.a. de mondmotoriek)
  - het zelf smeren, snijden van brood en inschenken van drinken (stimuleert o.a. de fijne motoriek)
  - het aangeven en elkaar helpen (stimuleert o.a. de sociaal-emotionele ontwikkeling)
  - het dekken en afruimen van de tafel ('zelf doen' geeft kinderen zelfvertrouwen)
- Wij bieden zo min mogelijk zoete dranken zoals limonadesiroop of diksap aan. Deze bevatten veel calorieën en suikers en dit vergroot de kans op overgewicht en tandbederf. De gehele dag is er fruitwater (naturel, citroen/limoen en sinaasappel) beschikbaar. Tijdens eetmomenten kunnen kinderen kiezen uit halfvolle melk, jus d'orange of lauwe (vruchten)thee zonder suiker.
  - Wij bieden geen (smeer)leverworst aan. In (smeer)leverworst zit namelijk veel vitamine A. Het kan schadelijk zijn als een kind structureel teveel vitamine A binnenkrijgt. Aangezien het kind thuis al (smeer)leverworst zou kunnen krijgen, bieden wij uit voorzorg geen (smeer)leverworst aan. Als alternatief kan vegetarische smeerworst gegeven worden.
  - Wij vinden het belangrijk dat de eetbare traktaties zo gezond mogelijk zijn. We vragen ouders dan ook om traktaties zo klein mogelijk te houden en niet te calorierijk te maken (zie ook onze GastVrij-richtlijn traktaties). Ouders kunnen daarnaast de richtlijnen trakteren van het Voedingscentrum raadplegen. Voor traktatie-ideeën adviseren wij het boek 'Feest! 46 traktaties voor school of thuis' van het Voedingscentrum en de website [www.gezondtrakteren.nl](http://www.gezondtrakteren.nl).

Als kinderen een bepaald dieet volgen, houden wij ons hier uiteraard aan. Als het dieet erg afwijkend is van ons voedingspatroon en het daardoor niet door ons aangeschaft kan worden, vragen wij de ouder(s)/verzorger(s) de dieetvoeding zelf mee te geven.

### 5.3 Huisregels

Om een prettige, warme sfeer te scheppen zijn regels nodig. Dit biedt veiligheid en structuur. Voor zowel de kinderen als ouders als medewerkers.  
*Houding*

- Kinderen en volwassenen bejegen elkaar rustig, met een open houding, gelijkwaardig en met respect.
- Er is acceptatie van mensen met andere culturen, meningen en gewoonten
- Er is zorg, respect en aandacht voor de omgeving (het gebouw, inrichting en materialen) en de natuur.

#### *Praktisch*

- Na de entree wordt er enkel op sloffen, sokken of schoenen met hoesjes gelopen. Ieder kind heeft zijn eigen paar sloffen. Hoesjes liggen bij de entree.
- Er wordt niet geschreeuwd.
- Er wordt niet kwaadgesproken over een afwezige derde.

## 5.4 Materialenaanbod

In onze locatie hebben wij gekozen voor mooie, aantrekkelijke materialen die uitdagen tot (fantasie)spel. Veel materialen zijn op meerdere manieren te gebruiken waardoor het kind het naar eigen behoefte kan toepassen. Hierdoor kan een kind zich echt verliezen in zijn spel. Dit heeft directe invloed op de cognitieve (het denken) en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Hieronder beschrijven we het materiaal dat aangeboden wordt.

### **Babymateriaal**

Voor baby's wordt veel gebruik gemaakt van zachte materialen. De zintuigen worden op verschillende manieren geprikkeld door spiegels, speelgoed met zachte natuurlijke geluidjes, schapenvachtjes, speelgoed van verschillende structuren en van verschillende grootte.

### **Ontwikkelingsmateriaal**

Ontwikkelingsmateriaal is materiaal waarbij een kind een spel/ activiteit kan doen. Dit kan alleen of met meerdere kinderen. Door met het materiaal te spelen leert het kind een vaardigheid of vergroot het kennis.

Ontwikkelingsmateriaal voldoet aan een aantal eisen:

- het materiaal is aantrekkelijk
- het kind kan zelf 'nakijken' (controle van de fout)
- het materiaal doet een beroep op een of meerdere zintuigen
- het materiaal is overzichtelijk
- het materiaal is compleet
- het materiaal daagt uit tot herhaling

### **Montessori gericht –materiaal**

Montessori materiaal is ontwikkelingsmateriaal dat aan specifieke en hoogwaardige eisen moet voldoen. Enkele kenmerken van Montessori materiaal zijn dat het zo veel mogelijk 'controle van de fout' mogelijk

maakt; het kind merkt zelf of hij/zij iets niet goed doet. Hierdoor wordt de zelfstandigheid bevordert. Daarnaast is het materiaal zo ontworpen dat steeds één eigenschap centraal staat: bijvoorbeeld als het om sorteren gaat, moet het niet ook andere vaardigheden bevatten. Ten slotte voldoet Montessori materiaal aan hoge esthetische eisen: het is zeer degelijk vervaardigd, uit natuurlijke materialen.

Ook de pedagogisch medewerkers ontwikkelen Montessori materiaal voor individuele en groepslesjes. Bijvoorbeeld een lesje schenken, wegen, vouwen of drijven en zinken. Als er veel kinderen op bed liggen, tussen 13.00 en 15.00 uur, is er ruimte om dit met de oudste peuters te doen. Na een korte introductie door de pedagogisch medewerker kan een kind hier zelfstandig mee verder gaan. In de kasten heeft alles een vaste plek. Dit maakt de omgeving voor de kinderen overzichtelijk. Het materiaal ligt veel in rieten manden met een foto met de inhoud op de voorkant. Kinderen kunnen zelf uitkiezen waar ze mee willen spelen, zij kunnen het zelf pakken en terugzetten in de kast.

### **(Senso-)motorisch materiaal**

Voor het ontwikkelen van de fijne motoriek bieden we bijvoorbeeld verf of krijtjes aan, eten de peuters met bestek of laten we kinderen mandarijntjes pellen. Baby's bieden we verschillende veilige materialen aan die zijn kunnen voelen en tactiel kunnen ontdekken (met hun mond).

Tevens zorgen wij voor wisselend aanbod van sensomotorisch materiaal. Hierbij kan gedacht worden aan een bak met pasta, kastanjes, vogelzand of een dienblad met scheerschuim. Maar ook het aanbieden van een (incidenteel aanwezige) sensomotorische muur of voelboekjes vallen hieronder.

### **Vormgevende materialen**

Hierbij gaat het erom dat het kind iets zelf maakt of bewerkt. Het kind leert de eigenschappen van materialen kennen en komt in aanraking met verschillende technieken en gereedschappen. Het werken met vormgevende materialen kan worden verdeeld in de volgende onderdelen:

- Materialen om te tekenen en te schilderen.
- Werken met papier
- Materialen voor knutselen en timmeren

### **Ongevormde materialen**

Dit zijn materialen die het kind zelf kan vasthouden maar nog geen vorm hebben. Voorbeelden zijn water, zand en klei. Het fijne van dit materiaal is dat het kind het materiaal kapot kan maken zonder dat er consequenties zijn.

Het kind maakt kennis met het materiaal en wordt uitgedaagd zelf steeds ingewikkeldere constructies te bedenken.



### **Constructie- en compositiematerialen**

Dit zijn materialen die uit losse onderdelen bestaan en waarmee een constructie gemaakt kan worden. Kinderen hebben van nature de belangstelling om met materialen te bouwen. Met dit materiaal wordt vooral het inzicht, het vormgeven en het probleemoplossend denken gestimuleerd. Er is priegel materiaal en grof materiaal. Hierdoor ontstaat er een belangstellingsverschil.

De materialen worden opgedeeld in drie onderdelen:

- Bouwmaterialen
- Constructiematerialen
- Mozaïekmateriaal

### **Fantasie materiaal**

Kinderen bootsen graag volwassene na. Hier leren ze van. Vader en moedertje of doktertje spelen zijn de meeste bekende varianten. Maar ook piraat, ridder, kappertje of schooltje spelen zijn mooie varianten. Tevens is het creëren van een fantasiewereld ook uitdagend en doet een direct apèl op de fantasie en de creativiteit. Een kind kruipt graag in de huid van een draad, kabouter, fee of trol.

Doeken, pittenzakken, stoffen, linten en een beetje fantasie zorgen ervoor dat je steeds maar weer kan veranderen van gedaante. Doordat geen verkleedkleding aanbieden met een door volwassene bedacht doel laten we het kind veel vrijer om zijn of haar eigen wereld te scheppen en tonen daarmee respect voor het zijn.

### **Exploratiemateriaal**

Bovengenoemde materialen kunnen vaak ook buiten gebruikt worden. Daarnaast is er materiaal aanwezig die het kind ruimte biedt voor exploratie. U kunt hierbij denken aan fietsen, ballen en stoepkrijt.

### **Materialen m.b.t. muziek**

Hiermee bedoelen wij zowel muziekinstrumenten als middelen om muziek te laten horen. Om te luisteren, te bevordering van de sfeer, te dansen en mee te zingen. We kiezen voor een variëteit aan muzieksoorten: van klassiek tot peuterpop.

### **Taal materiaal**

Als laatst hebben we nog materiaal specifiek gericht op de taalontwikkeling. U kunt hierbij denken aan woordkaarten, memorie, de boerderij en waar of wie ben ik. Tevens beschikken wij over een boekenhoek met boeken die passen bij de leeftijds- en ontwikkelingsfase van het kind. Door de diversiteit kunnen deze verschillende doelen dienen: interactief voorlezen, voelen en ontdekken, naspelen, versjes en/ of liedjes leren, de volgorde op de juiste manier leggen of ze vormen de basis van een gesprek.

### **Over het materiaal**

Er wordt zeer bewust ervoor gekozen het gepresenteerde materiaal in de groepen te beperken. Dit om kinderen niet te 'overspelden' waardoor ze het

overzicht verliezen en zich angstig kunnen gaan voelen. Door een beperking van het materiaal is er meer ruimte voor focus. Daarnaast werkt een wisseling van het materiaal erg motiverend: er is met regelmaat iets nieuws te ontdekken!

Al het materiaal daagt uit tot alleen spelen maar zeker ook tot samenspel. De pedagogisch medewerkers stimuleren kinderen die geneigd zijn zich af te zonderen tot samenspel en kinderen die het lastig vinden autonome beslissing te nemen tot individueel spel. Dit gebeurt aan de hand van observaties en oudergesprekken. Echter, hierin wordt niet gepusht. Een introvert kind wordt niet gedwongen extravert gedrag te vertonen en visa versa.

Naast het materiaal is ook het aanbieden belangrijk. Bij het aanbieden zal de pedagogisch medewerker zoveel mogelijk:

- het kind zelf laten kiezen.
- zorgen voor een veilige plek met genoeg ruimte is. (Vaak wordt er gewerkt op een kleedje)
- praten op rustige, warme toon
- zorgen voor een beperking in woorden
- zorgen dat de aandacht gaat uit naar het materiaal en niet naar de pedagogisch medewerker zelf

Pedagogisch medewerkers zullen zo veel mogelijk de nadruk leggen op het proces in plaats van op het resultaat. Hierdoor is fouten maken mooi want daar leer je van!

## 5.5 Observatiemethode

In de eerste periode evalueren we met de ouders de start van de kinderen op de groep.

Twee keer per jaar observeren we de kinderen door middel van onze welbevinden lijsten. In deze lijsten beschrijven we de ontwikkeling van de kinderen en bespreken die met de ouders

Als een kind naar de basisschool gaat vullen we een peuterestafette formulier in. Na overleg en eventueel een gesprek hierover met ouders, wordt dit formulier naar school verstuurd. De basisschool kan contact met ons opnemen voor vragen

## 6 PEDAGOGISCH HANDELEN

Dit hoofdstuk beschrijft uitgebreid ons pedagogisch handelen. De eerste paragraaf gaat er over wát we uiteindelijk willen bereiken: de pedagogische doelen. De tweede paragraaf verteld hoé we het bereiken: de interactievaardigheden en de derde paragraaf leg uit wáármee we het bereiken: thema's en materialen.

### 6.1 Kleur van de locatie aan de opvoedingsdoelen

In het pedagogisch beleidsplan staan de algemene opvoedingsdoelen van GastVrij geformuleerd en uitgelegd. Voor de volledigheid noemen we ze nogmaals:

- het scheppen veiligheid en vertrouwen
- het stimuleren van de persoonlijke competentie
- het stimuleren van de sociale competentie
- gelegenheid bieden om waarden, normen en cultuur van de samenleving eigen te maken

Wij zullen u nu uitleggen hoe wij binnen de locatie 'Zand op je hand' aan deze opvoedingsdoelen kleur geven.

#### **Opvoedingsdoel 1: het scheppen veiligheid en vertrouwen**

Het veilig, welkom en comfortbel voelen voor een kind is de primaire voorwaarde om te kunnen groeien en ontwikkelen. Essentieel dus. Gezien dit opvoeddoel de basis vormt voor de andere drie is deze uitgebreider beschreven.

Wij werken aan het scheppen veiligheid en vertrouwen door:

- het geven van liefdevolle aandacht voelt het kind zich uniek.  
Wij begroeten elk kind dat binnenkomt, knuffelen de kinderen en laten weten dat ze welkom zijn.
- respect voor het individu: ieder mens mag er zijn
- Alle pedagogisch medewerkers die binnen GastVrij 'Zand op je hand' werken zijn er van overtuigd dat ieder mens in de kern goed is. Ieder mens heeft zijn eigen kwaliteiten, belemmeringen, voorkeuren en eigen-aardig-heden. Daarbij draagt iedereen zijn eigen rugzak mee. Dat maakt iedereen uniek. Ieder kind, iedere ouder en ieder collega wordt in zijn totaliteit geaccepteerd en open tegemoet getreden ongeacht religie, huidskleur of cultuur. Gedrag kan worden afgekeurd, het mens zelf nooit. Er wordt dus nooit zeggen 'wat ben je toch altijd vervelend', maar 'Ik vind het niet leuk dat je....(slaat)'. Er is ruimte en respect voor diverse emoties mits deze uitingen de omgeving onveilig (fysiek of emotioneel) maken. Pedagogisch medewerkers verwoorden wat een kind doet en voelt en leren kinderen zo emoties te kennen en herkennen.
- het kind centraal te stellen  
Dit doen we door steeds te observeren of het kind het gevoel van

welbehagen heeft. Bij elke activiteit vraagt de pedagogisch medewerker zich af of het aansluit bij de behoefte, de belevingswereld, de ontwikkeling en de voorkeuren van het kind. Dit wil niet zeggen dat het kind alles bepaalt en nooit iets hoeft. Het kind heeft vrijheid binnen kaders.

- het kind als gelijkwaardig mens te benaderen  
Het kind wordt gestimuleerd om zijn/ haar eigen mening te geven. Op deze manier leert het autonome beslissingen te nemen. Pedagogisch medewerkers hebben meer levenservaring en overzicht dan kinderen. Zij sturen en zijn hiermee niet gelijk aan de kinderen. Maar als mens is de pedagogisch medewerker niet 'meer' dan het kind. Een gelijkwaardige benadering komt bijvoorbeeld in uiting tot het door de knieën tot ooghoogte gaan bij een gesprek met een kind, het praten mét kinderen in plaats van tegen kinderen en het niet (ver)oordelen.
- een positieve, rustige en warme sfeer te scheppen  
Pedagogisch medewerkers hanteren een respectvolle, warme, rustige en beleefde attitude naar kinderen, ouders en elkaar. Hiermee bekleden zij een voorbeeldfunctie. Een ieder (kind, ouder, collega, gast) die deze attitude niet hanteert wordt hier op aangesproken. De sfeer wordt tevens geschept door de muziek- en kleurkeuze en de inrichting in de groepen.
- een overzichtelijke en aantrekkelijke voorbereide omgeving te scheppen  
De omgeving is overzichtelijk, kindvriendelijk, veilig, sturend, aantrekkelijk, schoon en nodigt uit tot zelfstandigheid en spel.  
Enkele voorbeelden:  
De Materialen zijn geordend, kwalitatief goed en op een uitnodigende manier gepresenteerd.  
De hoeken hebben duidelijke doelen. (een huishoek, bouwhoek, verteltafel, thematafel etc.)  
Het interieur is op kindhoogte en de materialen worden op kindhoogte gepresenteerd. Hierdoor is het kind niet afhankelijk van de volwassenen in het handelen en nemen van beslissingen.

Om de voorbereide omgeving aantrekkelijk te houden wordt aan kinderen geleerd hoe zij om dienen te gaan met het materiaal en wordt er ruim aandacht besteed aan het opruimen.

- het kind serieus te nemen en in te gaan op wat het kind bedoeld.  
Pedagogisch medewerkers van 'Zand op je hand' doen werkelijke moeite om te begrijpen wat het kind bedoeld. Dit kan middels een gesprek maar ook door het observeren van non-verbaal gedrag, het kijken naar kindertekeningen, dans en fantasiespel. Indien zij het kind denken te snappen verifiëren zij dit bij het kind zelf.  
Door aandachtig naar ieder kind te kijken en te luisteren kunnen zij aansluiten op de behoefte van het kind.  
Indien een kind een bepaald behoefte uit treedt de pedagogisch

- medewerker met het kind in overleg om samen te kijken naar de mogelijkheden op die dag.
- een positieve, opbouwende benadering  
Pedagogisch medewerkers zullen hun vertrouwen in het kind uiten. Juist ontdekken, proberen, fouten maken, evalueren en door te zetten zijn leermomenten. Het plezier, beleving en de ontdekking staat centraal, niet het eindresultaat. Pedagogisch medewerkers zullen hierdoor het kind ruimte bieden en niet direct hulp opdringen, iets niet vóór het kind doen maar mét het kind, kinderen bemoedigend toespreken, de non-verbale houding straalt vertrouwen uit en zij zullen het kind niet onnodig storen. Feedback is immer opbouwend en er wordt geen vergelijking met andere dan het kind zelf getrokken. Pedagogische medewerkers stimuleren de zelfstandigheid door kinderen aan te moedigen zelf aan- en uit te kleden, op te ruimen, te eten en drinken. Maar ook door het zelf laten proberen kleine onderlinge conflicten op te lossen. Als een kind door heeft dat het zelfstandig kan handelen en in staat is om zelf keuzes te maken neemt het zelfrespect en zelfvertrouwen toe. Hierdoor zal het angsten en oordelen op een positieve manier overwinnen
  - beschikbaar zijn te zijn voor kinderen  
De pedagogisch medewerkers zijn goed bereikbaar voor de kinderen doordat zij zich voornamelijk op kindhoogte tussen de kinderen bevinden, veelvuldig oogcontact hebben en op een drempelverlagende manier met de kinderen spreken. Pedagogisch medewerkers initiëren of ondersteunen enkel spel tijdens het 'vrij kiezen' indien dit noodzakelijk is. Bijvoorbeeld bij emotie. Als een kind gefrustreerd raakt omdat iets nog niet zo goed lukt, zal de pedagogisch medewerker het kind op weg helpen. Als iets echt nog te moeilijk is, krijgt het kind in ieder geval een compliment voor de poging: 'Wat goed dat je dat probeert'. Het zelfvertrouwen van het kind groeit hierdoor. Door steeds een stukje verder te gaan in het spelaanbod kan een kind ontwikkelen waar hij of zij goed in is. Indien het niet nodig is geven zij de kinderen ruimte voor eigen exploratie, fantasie, creatieve oplossingen en samenwerkingsverbanden en observeren zij.
  - voorspelbaar te zijn in gedrag en dagindeling  
De pedagogisch medewerkers voeren taken en handelingen zoveel mogelijk uit via vaste rituelen. Hiermee zijn ze voorspelbaar in hun gedrag. Tevens hanteren zij regels op een consequente manier. Indien er iets wijzigt legt de pedagogisch medewerkster dit uit. Er wordt gewerkt met een vaste dagindeling dit wordt gesproken in hoofdstuk 5.1.
  - Tijd nemen voor het wenproces  
Meer informatie hierover kunt u lezen in hoofdstuk 3.10
  - ieder kind gekoppeld wordt aan een vaste mentor  
Meer informatie hierover vindt u in hoofdstuk 3.2.
  - het zoveel mogelijk opstellen van vaste pedagogisch medewerkers

- overleg te hebben met ouders over specifieke behoeftes van ieder kind.  
Om de kwaliteit na het wennen hoog te houden is regelmatige evaluatie met ouders erg belangrijk. Dit doen wij normaliter om de 6 maanden. Indien er sprake is van zorg of extra verduidelijking zal dit eerder gebeuren. Evaluaties zijn altijd mondeling. Er wordt van iedere evaluatie een gespreksverslag gemaakt dat de ouder tekent voor goedkeuring. De gespreksverslagen worden bewaard in het online en beveiligde kinddossier. Deze informatie wordt nimmer met derde buiten 'Zand op je hand' gedeeld tenzij hiervoor schriftelijke toestemming van de ouder is of het welzijn van het kind in direct gevaar komt.

## **Opvoedingsdoel 2: het stimuleren van de persoonlijke competentie**

Competentie betekent weten (kennis) en kunnen (vaardigheden):

Persoonlijk gaat over het kind zelf. GastVrij 'Zand op je hand' werkt hieraan door:

- Gehoor te geven aan de vraag: Help mij het zelf te doen  
Door een positieve, opbouwende benadering en een goed voorbereide omgeving en uitgestelde aandacht. (voor uitleg van alle drie de termen zie opvoeddoel 1). In praktijk kunt u dit terug zien door onder andere:
  - Peuters zelf hun jas uitrekken 's ochtends. Zij hangen deze aan het haakje. Natuurlijk gaat het sneller als papa of mama helpt; toch vragen wij de ouders niet teveel te helpen en de kinderen het zelf te laten doen.
  - Een kind mag zelf iets uit de kast pakken en daarmee spelen. Het kind ruimt ook zelf weer op.
  - Peuters kleden zichzelf uit voor het middagdutje.
  - Peuters smeren zelf hun boterhammen en schenken melk in.
- Kinderen te stimuleren na te denken over wie ze zelf zijn. Dit doen we door gerichte vragen te stellen ('Vind je dit leuk om te doen? Denk je dat je dit kan? Durf je dat?'), keuzemogelijkheden te geven (wil je kaas of worst? Wil je in de poppenhoek spelen of liever in de bouwhoek? ), talenten en emoties te verwoorden en te benoemen (ik zie dat je dit erg lekker vind! Tjeetje wat heb jij dit prachtig ingekleurd! Dat kun jij goed! ), te complimenteren (middels een compliment of non-verbaal gebaar) en stimuleren om trots op zichzelf te zijn (laat mama eens die prachtige spin zien die je hebt geknutseld!).
- Kinderen uit te dagen middels (fantasie) spel, creativiteit, ontwikkelingsmaterialen en verschillende andere soorten materialen. Meer hierover kunt u lezen in hoofdstuk 6.6.
- Een passende themakeuze  
De thema's worden op de vestiging aangeboden als kleine, overzichtelijke en herkenbare thema's voor de kinderen. Dus

bijvoorbeeld niet het grote thema "natuur", maar wel "werken in de tuin". De thema's zijn door de opening, de aankleding van de ruimte, het verschillende aanbod van activiteiten en sluiting zo aantrekkelijk voor het kind dat het als vanzelf zin heeft om mee te doen.

- Aan te sluiten bij de gevoelige perioden van het kind  
Het kind bevindt zich tijdens zijn groei in verschillende ontwikkelingsfasen: een zuigeling, dreumes en peuter. In deze fasen liggen verschillende accenten op motorische en cognitieve vaardigheden. Zo kan een zuigeling bezig zijn met het ontdekken van het eigen lichaam, een dreumes met de kunst van het lopen en een peuter met zinnnetjes zeggen.  
Onze pedagogisch medewerkers sluiten op de ontwikkeling en behoefte. Door middel van observatie kan een pedagogisch medewerker besluiten om meer aandacht te schenken aan een specifiek kennisgebied (bijvoorbeeld taal of mathematica) of aan het verbeteren van een specifieke vaardigheid (bijvoorbeeld knippen, vangen). Hierbij worden de voorkeuren en eigenheden van het kind meegenomen. Als een kind bijvoorbeeld graag met duplo speelt zal het, wanneer het groter wordt, op een rustig moment lego aangeboden krijgen.  
De pedagogisch medewerker biedt hierbij een activiteit aan die net een stapje lastiger is dan het kind beheerst: de zone van de naaste ontwikkeling. Hierdoor wordt het kind uitgedaagd maar niet gefrustreerd.
- Spelactiviteiten als basis  
Niet de dagstructuur en de zorgmomenten zijn de basis voor de dag, maar de vele spelmomenten op de dag. De pedagogisch medewerker creëert spelmogelijkheden en ondersteunt waar nodig. Praktische overgangsmomenten kunnen ook worden omgebouwd tot spelmoment maar ook het eetmoment. Dit is afhankelijk van de behoefte van de aanwezige kinderen.  
- Stil te staan bij het feit dat kinderen ook veel van elkaar kunnen leren.  
Dit op het gebied van spelervaringen, maar ook van emoties. Zo leggen we bijvoorbeeld aan de groep uit waarom een kind verdriet heeft.

### **Opvoedingsdoel 3: het stimuleren van de sociale competentie**

Wij zijn ons ervan bewust dat de interactie met leeftijdgenoten, het deel uitmaken van een groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen, kinderen een leeromgeving biedt voor het opdoen van sociale vaardigheden. Wij proberen dit zo goed mogelijk te begeleiden. Hieronder kunt u lezen hoe wij dit op ons kinderdagverblijf vorm geven.

- Interactie tussen de kinderen stimuleren door samenwerken en van elkaar leren.  
Kinderen oefenen in sociaal gedrag door samen spelen. Hierdoor kunnen de kinderen elkaar nieuwe vaardigheden leren. Kinderen inspireren elkaar vaak. Plotseling komen ze met creatieve ideeën, een

spontane oplossing voor een probleem of zeggen nieuwe woorden die ze nog niet eerder hebben gezegd.

De pedagogisch medewerkers bevorderen de communicatie tussen de kinderen door een gesprek met ze te voeren of ze zelf te laten vertellen over wat ze gedaan hebben.

- Interactie tussen kind en volwassen en aandacht voor goede communicatie.

Pedagogisch medewerkers stimuleren de interactie tussen het kind en zichzelf door gerichte vragen te stellen welke passen bij de ontwikkelingsfase. Tijdens de communicatie kiest zij uit verschillende vaardigheden om de communicatie verder te ontwikkelen. Denk hierbij aan de vaardigheden; initiatief simuleren, zelf genoeg taalaanbod geven, taalaanbod geven in de zone van de naaste ontwikkeling, samenvatten, herhalen, parafraseren, ruimte bieden qua tempo, ruime bieden door rust te creëren, helpen het kind tussenstapjes te nemen (scaffolding) geeft natuurlijke feedback.

- Vriendschappen tussen kinderen respecteren en waarderen.

Pedagogisch medewerkers hebben een voorbeeldfunctie. Zij laten zien hoe je met elkaar hoort om te gaan. Door dagelijks met de kinderen in de groep om te gaan, hebben de pedagogisch medewerkers zicht op de onderlinge verhoudingen van de kinderen: kinderen die naar elkaar toetrekken, minder goed met elkaar omgaan of kinderen die van nature wat minder op andere kinderen zijn gericht. Vriendschappen worden gerespecteerd. Vriendjes mogen samen spelen of naast elkaar aan tafel zitten.

- met elkaar een gemeenschap zijn, gebruik maken van het kindercentrum als geheel .

Op een kinderdagverblijf leven kinderen in een groep. Het groepsgevoel wordt versterkt tijdens het gezamenlijk eten, activiteiten en het doen van spelletjes. Kinderen leren op elkaar te wachten, naar elkaar te luisteren, houden rekening met elkaar, helpen elkaar en hebben respect voor elkaar.

- ruzie en conflicten oplossen.

Soms eindigt een samenspel in een conflict. We zullen dan eerst kijken of kinderen er zelf uit komen. Als dit niet lukt, dan bemiddelt de pedagogisch medewerker in het conflict.

Wanneer kinderen elkaar niet zo liggen is het van de situatie afhankelijk hoe we hiermee omgaan. Op de eerste plaats respecteren wij dat sommige kinderen elkaar niet liggen. Uitgangspunt is wel dat kinderen elkaar geen pijn mogen doen en op een aardige manier met elkaar om moeten gaan. Als dit niet gebeurt, leggen we uit wat voor effect het heeft op een ander. Soms halen we een ruziemaker uit de situatie en zetten hem of haar even op de bank of stoel. Het kan zijn dat wij merken dat de kinderen elkaar eigenlijk niet goed kennen waardoor het niet klikt. Dan kunnen we de kinderen juist samen laten spelen om elkaar beter te leren kennen. Dit kan een positief effect opleveren. Voorwaarde is dat een kind zich veilig moet



voelen en niet bang is voor het andere kind. Het gevoel van veiligheid en je lekker voelen in de groep houden wij goed in de gaten.

- Het creëren van subgroepjes

We maken vaak subgroepjes door bijvoorbeeld een aantal peuters een gezamenlijke activiteit aan te bieden: knutselen in het atelier, een Montessori spel, een buitenactiviteit of een fantasie-avontuur. Dit wordt begeleid door een pedagogisch medewerker. De baby's blijven dan met de andere pedagogisch medewerker in de groepsruimte. Door de verschillende leeftijden in de groep leren de kinderen van en met elkaar. Zo laten we soms de grote kinderen helpen bij het uitkleden of we laten ze een doekje halen wanneer een beker is omgegooid. Voor de grotere kinderen is dit goed voor het zelfvertrouwen en de kleinere leren hierdoor op een ander te kunnen terugvallen. Tevens leren ze van het gedrag van de oudere kinderen en nemen ze dit over.

#### **Opvoedingsdoel 4: kinderen gelegenheid bieden om zich waarden, normen en cultuur van de samenleving eigen te maken.**

Onder waarden en normen verstaan wij Respect, aandacht en liefde hebben voor elkaar (kinderen, ouders en medewerkers) een ieder draagt bij aan veiligheid en geborgenheid. Hieronder staat beschreven hoe wij hier aan werken.

- Het scheppen van een fijne sfeer

Pedagogisch medewerkers nemen bewust een voorbeeldfunctie in en zijn beschikbaar voor de kinderen. Ze zijn geïnteresseerd, liefdevol, warm, rustig en respectvol. Deze houding wordt tevens van de ouders en kinderen verwacht. Er wordt niet geschreeuwd.

- Positief met elkaar omgaan en rekening houden met elkaar

We willen dat 'Zand op je hand' plek is. Voor ieder kind. Om dit te bewerkstelligen zijn regels nodig. Onze basisregels zijn:

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand doet een ander pijn
- Niemand doet zielig

Met de oudere peuters wordt hierover gepraat, bij de kleinere kinderen zullen we zodra er sprake is van bewust gedrag juist door voorbeeldgedrag en uitleg de kinderen hier bewust van maken.

- Zorg en aandacht voor de omgeving en de natuur

Pedagogisch medewerkers leren kinderen respect te hebben voor de omgeving.

Voor het interieur en speel- en gebruiksmaterialen en de natuur om ons heen. Dit door uitleg te geven en middels voorbeelden te laten zien hoe je zorg kunt dragen voor de omgeving. Tevens wordt er binnen de thema's ruim aandacht besteed aan de seizoenen en natuur. Hierdoor ontstaat waardering en daarmee wordt een appél gedaan op het verantwoordelijkheidsgevoel van het kind.

- Acceptatie van mensen met andere culturen, meningen en gewoonten Ieder kind mag er zijn. Wij staan open voor verschillende culturen en de waarden en normen van de verschillende ouders. Elk kind krijgt ongeacht huidskleur, religie of achtergrond onze liefde en aandacht. Wij discrimineren niet (KOIJ werkt volgens de anti discriminatiecode). Dit leren wij de kinderen ook;
- Maaltijdbeleving  
Pedagogisch medewerkers leren kinderen bewust tafelmanieren aan; handen wassen, het gebruik van een bestek, wachten op elkaar, samen delen.
- Het hanteren van een duidelijk visie op straffen en belonen  
Het accent ligt bij ons op belonen en niet op straffen. Bij straffen keuren wij het gedrag van het kind af en niet het kind. Wij leggen uit waarom wij het gedrag afkeuren en wat voor effect zijn/haar gedrag op de anderen kan hebben. Wij maken de straf niet te zwaar: het kind wordt bijvoorbeeld even uit de situatie gehaald. Wij houden er rekening mee dat het kind zich altijd veilig moet voelen bij ons. Wij maken veel lichamelijk contact zodat het kind zich geliefd en begrepen voelt. Wij geven vaak complimentjes aan de kinderen waardoor het kind zich prettig voelt en het minder vaak negatief gedrag zal laten zien.

### *Vieringen*

Binnen GastVrij 'Zand op je hand' wordt veel gevierd.

- We vieren algemene feestdagen zoals Sinterklaas, Kerst, Sint Maarten en Pasen. De ruimte wordt feestelijk aangekleed met materialen rond om het thema. Activiteiten worden afgestemd op de groep kinderen. Tijdens de vieringen is emotionele veiligheid het uitgangspunt. Wij kiezen hierdoor bewust voor een inperking van de kwantiteit van activiteiten en versieringen. Het gaat tenslotte om de kwaliteit: het plezier en een positieve, warme ervaring.

Om kinderen een breed wereldbeeld mee te geven wordt er in sommige jaren ook gekozen naast de reguliere feest tevens te kiezen voor het vieren van een niet christelijk feest zoals Pesach of het Suikerfeest.

- Binnen het programma van GastVrij 'Zand op je hand' wordt er ruimte gemaakt voor de verjaardag van ieder kind. Het is het moment dat een kind echt in het zonnetje wordt gezet. Iedere groep heeft zijn eigen verjaardagsritueel. Een kind mag een gezonde traktatie meenemen, dit is geen verplichting.
- Er wordt een afscheid gevierd wanneer een kind de groep verlaat.
- Geboortes en ander lief en leed binnen de situatie van het kind krijgen aandacht.

## 6.2 Voorbeelden van de interactievaardigheden

In het pedagogisch beleidsplan van GastVrij worden de interactievaardigheden waaraan alle pedagogisch medewerkers binnen GastVrij over beschikken genoemd en uitgelegd.

Hieronder vindt u per interactievaardigheid een vijftal voorbeelden van een vertaling van de interactievaardigheden in de dagelijkse praktijk van de locatie 'Zand op je hand'.

### **Sensitieve responsiviteit**

- Wij reageren op huilende baby door bv te zeggen: "Ik hoor je, ik kom er zo aan". Op deze manier hoort de baby het bekende geruststellende geluid van de medewerker en de andere kinderen merken dat de medewerker de huilende baby serieus neemt, wat hen een gevoel van veiligheid geeft;
- Wij hebben zo vaak als mogelijk oogcontact met de baby en laten het gezichtje 'openbreken'. De baby merkt dat zij/hij gezien wordt en maakt het begin met het ontwikkelen van een positief zelfbeeld;
- Tijdens het verschonen en fles geven, nemen wij de tijd om echt contact te maken met de baby;
- Wij benutten en creëren kansen voor oogcontact en aandacht. Baby's worden in een stoeltje of op schoot bij de tafelmomenten betrokken;
- Kinderen worden begroet bij binnenkomst, hun naam wordt daarbij genoemd  
"Goedemorgen Karin, fijn dat je er bent";
- Tijdens het wennen besteden wij extra aandacht aan het nieuwe kind en zijn/haar omgeving (zie wenbeleid);
- Wij geven vaak complimenten en aanmoedigen: "Goed zo, ga zo door"
- Wij benoemen zoveel mogelijk van wat we zien, dit kan ook het gevoel van het kind zijn.
- Wij luisteren actief naar de kinderen en doen écht ons best om te snappen wat zij bedoelen.

### **Respect voor de autonomie van het kind**

- Wij vermijden zoveel mogelijk 'nee' en richten ons op waar iets soortgelijks wel kan. "Kom, hier kun je klimmen" of "Doe het zand hier maar in";
- Wij vragen op een respectvolle wijze de medewerking van kinderen (niet commanderen).
- Wij geven de kinderen een (beperkte) keuzemogelijkheid: "Wil je kaas of worst", "wil je met de auto's of in de huishoek". Kinderen kunnen zelf kiezen en plannen maken;
- Wij observeren en wachten af hoe kinderen zelf problemen oplossen i.p.v. direct in te grijpen;

- Wij komen zo veel mogelijk te gemoed aan de vraag 'help mij het zelf te doen'.

### **Structureren en leidinggeven**

- We vertonen zo veel mogelijk voorbeeldgedrag.
- We volgen een duidelijke dagindeling die past bij het ritme van het kind.
- Wij bereiden kinderen voor op wat er gaat komen.
- We stellen heldere en positieve manier grenzen die simpel en concreet zijn.
- We vertellen vooral wat wél mag en wat wél van de kinderen wordt verwacht.

### **Praten en uitleggen**

- Wij lezen en vertellen verhalen om samen te praten over belangrijke ervaringen. Over vriendjes, dieren, dokter, ziek zijn enz.;
- Wij verwoorden wat er feitelijk gebeurt: "Kijk, mama gaat weg, zij gaat naar haar werk" ;
- Wij verwoorden eerst wat wij gaan doen, kijken naar de reactie van het kind en handelen dan pas. "Ik ga je neus even schoonmaken, ik zie een beetje snot" Afhankelijk van de reactie van het kind, kunnen wij meteen aan de slag of zullen wij het kind eerst op zijn/haar gemak stellen voordat de neus wordt schoongemaakt. "Ik doe het heel voorzichtig, wil je het eerst zelf proberen?".
- Wij geven kinderen veel gelegenheid om te praten door het geven van ruime spreekruimte en spreektijd.
- Wij gebruiken technieken om het communiceren te verbeteren: parafaseren, samenvatten, herhalen, oogcontact, non-verbale ondersteuning, gebaren ondersteuning.

### **Ontwikkeling stimuleren**

- Wij geven kinderen ruimte om zelf te spelen en zelf het spel te bepalen.
- Wij stemmen de manier van uitleggen af op de aandacht, de stemming en het begripsniveau van het kind (wij werken kindvolgend, niet groeps- of volwassenvolgend)
- Wij bieden verschillende materiaal aan waarvan ze aansluiten op de ontwikkelingsbehoefte en de voorkeuren van het kind. Wij dringen geen materialen aan het kind op.
- Wij verrijken het spel door andere mogelijkheden aan te geven, iets samen te voegen of materialen te combineren.
- Wij prikkelen kinderen zodat ze nieuwsgierig worden (bijvoorbeeld: materiaal onder een kleedje leggen en vragen wat er toch onder zou liggen)

### **Begeleiden van onderlinge interacties**

- Wij stimuleren het samenwerken en vriendschappen.
- Wij bevorderen actief positieve interacties tussen kinderen door situaties te creëren die gedrag uitlokken.
- Wij waarderen verschillen van kinderen onderling zichtbaar.
- Wij verdelen de aandacht over de kinderen op een eerlijke manier.
- Wij observeren samenspel en geven ondersteuning daar waar nodig is op een positieve, opbouwende manier.

### **6.3 De locatie-structuur van het pedagogisch handelen: Thema's**

Binnen onze vestiging werken wij ontwikkelingsgericht met zelfgemaakte thema's.

Binnen deze thema's wordt spel als basis gebruikt om te leren en om de ontwikkeling van kinderen te ondersteunen en te bevorderen. Onze pedagogisch medewerkers zijn geschoold om thema's te ontwerpen, te structureren, aan te bieden en te evalueren.

De thema's zijn altijd opgebouwd uit vaste ontwikkelingscomponenten. Te noemen:

1. Taalontwikkeling
2. Mathematica (Ontluikende rekenontwikkeling)
3. Sociaal-emotioneel gedrag (natuurbeleving, rollenspel)
4. Speel-en leergedrag (fantasie en creativiteit)
5. (Zelf)Redzaamheid
6. Motoriek (senso-motoriek, knutselen)

Per thema kunnen worden aangevuld met incidentele componenten.

Elke thema kent een vaste structuur:

- een start om ieder kind te motiveren,
- een mind-map op niveau van de kinderen zodat we zeker weten dat we aansluiten bij de belevingswereld en de kennis van de aanwezige kinderen
- activiteiten rondom de ontwikkelingscomponenten waarin plezier en ontdekken voorop staat
- een afrondingsactiviteit waarbij trots zijn op jezelf en elkaar centraal staat

De thema's zijn bedoelt ter bevordering van de ontwikkeling maar worden speels en stress-loos benaderd.

Ouders worden over het onderwerp, inhoud en planning geïnformeerd via een digitale nieuwsbrief. Bij sommige thema's worden ouders uitgenodigd voor de afsluiting. Dit is uiteraard geen verplichting.

Sommige thema's zijn vast (de seizoenen en feesten), sommige verzinnen de pedagogisch medewerkers en sommige komen vanuit de kinderen. Hierdoor is het niet mogelijk van te voren een jaar planning te maken. De

lengte van een thema kan verschillen. Uitgangspunt is 4 a 5 weken. Mochten de kinderen helemaal gevangen worden door een thema kan het thema verlengt worden, mocht het thema niet aanslaan kan het ingekort worden.

Uitgangspunten bij de het werken met thema's is voor ons:

- Actief leren: kinderen leren door actief betrokken te zijn bij mensen, materialen, gebeurtenissen en ideeën. Pedagogisch medewerkers ondersteunen het actief leren. Zij bieden kinderen een uitdagende leeromgeving, helpen hen hun spel uit te breiden, praten met de kinderen over wat ze aan het doen zijn en helpen hen om problemen zelf op te lossen.
- Kinderen leren het beste in een stimulerende en geordende leeromgeving. Daarom besteden wij veel aandacht aan de inrichting en aankleding van de groepsruimte. De ruimte is ingedeeld in hoeken (Huishoek, Bouwhoek etc.)
- Een onderdeel van het dagschema is zelfstandig spelen. We vragen de peuters vooraf waar ze willen spelen en wat ze willen doen. Ze moeten dus een 'plannetje' maken. Na afloop ruimen ze zelf weer op.
- Er is veel aandacht voor de taalontwikkeling.

#### 6.4 Rituelen en pedagogisch handelen bij brengen en halen

##### **Rituelen bij brengen (dagelijkse afscheid)**

Er is aandacht voor ieder kind dat binnenkomt. Er is tijd voor een overdracht waarbij het kind centraal staat. Het kind zelf wordt dan ook eerst gedag gezegd, daarna de ouder. Bijzonderheden worden direct opgeschreven zodat de pedagogisch medewerkers die later binnen komen ook geïnformeerd zijn. Bij alle groepen wordt gebruik gemaakt van een overdrachtsformulier.

Ieder kind krijgt ruim de tijd om zijn/haar ouders –al dan niet onder begeleiding van de pedagogisch medewerker- uit te zwaaien. Alleen onder het welkomstritueel van 'Zand op je hand' (van 8.30 tot 8.50) is dit organisatorisch lastiger.

##### **Rituelen bij halen**

Het einde van de dag is voor kinderen verschillend, de kinderen worden vanaf vier uur opgehaald.

De pedagogisch medewerkers nemen de tijd voor een overdracht met de ouders waarbij vertelt wordt over de gebeurtenissen van de dag. Bij peuters worden de kinderen zelf gestimuleerd om deel te nemen in de overdracht. Als kinderen opgehaald worden zeggen we de kinderen gedag, vertellen we wanneer we ze weer zien en wensen hun een fijne avond.

## 6.5 Maaltijdbeleving

S'ochtends hebben kinderen de mogelijkheid om te ontbijten, halverwege de ochtend eten we fruit, tussen de middag een warme biologische maaltijd, halverwege de middag een cracker of fruit en s 'avonds is er de mogelijkheid om een diner te nuttigen.

Baby's eten volgens hun eigen schema. Voor baby's die er aan toe zijn maken wij verse fruit- en/of groente hapjes.

De maaltijd verloopt in principe via een vaste structuur:

- handen wassen
- vast ritueel afhankelijk van de groep (liedje zingen)
- ieder kind krijgt eten / drinken
- smakelijk eten zeggen
- eten (waarbij vaardigheden en proeven gestimuleerd wordt)
- afsluitritueel
- opruimen (kinderen worden gestimuleerd hier actief aan deel te nemen)

N.B

De nadruk ligt op een gezellig, sociaal moment samen.

De tafel is zo gedekt dat alle kinderen elkaar kunnen zien.

Pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen zelf hun broodje te smeren en dit met een vorkje op te eten. De kinderen wordt gestimuleerd om het eten hun bordje op te eten maar niet gedwongen.

Uiteraard wordt er rekening gehouden met diëten, religie of voedingswensen van de ouders.

Baby's worden zoveel mogelijk actief bij de maaltijdbeleving betrokken.

- De tafel is zo gedekt dat alle kinderen elkaar kunnen zien. Tijdens het fruitmoment krijgen de grotere baby's en dreumesen het fruit in stukjes (zij mogen zelf uitkiezen wat voor soort fruit zij willen eten) en de kleinere baby's krijgen gepureerd fruit.
- Wie het nodig heeft drinkt uit een fles of tuitbeker maar de grotere baby's stimuleren we het drinken uit een gewone beker.

## 6.6 Pedagogisch handelen bij het slaapritueel

Na het eten volgt het slapen. De kinderen worden gestimuleerd om zichzelf uit te kleden. Uiteraard wordt hier aangesloten bij de ontwikkeling van de motoriek van ieder kind afzonderlijk.

Met de kinderen die niet meer slapen worden ontwikkelingsactiviteiten gedaan. Dit kan onder andere het aanbieden van (door de pedagogisch medewerkers zelf vervaardigde) ontwikkelingsmaterialen, een puzzel, mini-loco of montessori-materiaal zijn. Maar er kan ook gekozen worden voor een groepsspel of een boekje.

Kinderen worden pas uit bed gehaald als ze zelf wakker worden, behalve als we met de ouders een andere afspraak hebben. Doordat de kinderen een voor een uit bed komen is er ruimte tijd voor individuele aandacht.

## 6.7 Afspraken, rituelen en pedagogisch handelen bij spelen:

### Vrij spel

Tijdens diverse momenten van de dag mogen de kinderen vrij spelen in een van de speelplekjes. Elke plekje heeft een duidelijke functie: een keukentje, een exploratieplek, een atelier, een boekenhoek etc. De speelplekken worden soms veranderd naar gelang de behoefte en thema. Hierdoor valt er vaak iets nieuws te beleven en blijft het spelen bij GastVrij 'Zand op je hand' uitdagend voor ieder kind.

Naast speel- en ontwikkelplezier wordt er ook aandacht besteed aan het opruimen van de materialen.

De pedagogisch medewerkers

- Creëren de zone van de naaste ontwikkeling (bijv. voor baby's de knuffel net iets ver naar leggen, kiekeboespelletjes die steeds complexer worden. Voor peuters een iets moeilijkere puzzel dan dat het kind beheerst aan te bieden (maar niet een die zo moeilijk is dat het frustrereert)),
- Stimuleren de taalontwikkeling door tegen de kinderen praten (uitleggen wat er te zien is en verhaaltjes vertellen en voorlezen),
- geven de kinderen een diversiteit aan muziekbeleving mee
- creëren een dusdanige omgeving dat het kind in aanraking komt met verschillende structuren (bijvoorbeeld middels sensomotorische activiteiten of het omgaan met verf, zand, klei en water)

Tijdens alle activiteiten zorgt de pedagogisch medewerker voor een veilige sfeer en ruimte om te mogen proberen (en dus fouten mogen maken). De pedagogisch medewerker zorgt er middels observatie voor dat het frustratiemoment niet bereikt wordt door tijdig hulp aan te bieden. Door de uitgestelde hulp wordt het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid gestimuleerd.

### Geleid spel

Bij geleid spel kunt u denken aan activiteiten als voorlezen, kringspelletjes, bewegingsspelletjes, knutselactiviteiten, poppenkast, zingen, dansen, een speurtocht of een geleid fantasiespel. Tijdens geleid spel werken hebben we zoveel mogelijk aandacht voor: oriënteren, structureren en verdiepen, verbreden, toevoegen en reflecteren.

Door ruimte te geven, zelf een voorbeeld functie te bekleden, een positieve houding en hulp te bieden daar waar nodig, ontdekken en verwonderen de kinderen zich over de wereld die zij weer een stukje verder hebben ontdekt. Tijdens het expressie is er ruimte voor eigen fantasie en het oefenen en uitproberen van vaardigheden en technieken. Soms is er een voorbeeld om de kinderen op weg te helpen, soms wordt het voorbeeld achterwege gelaten. De nadruk ligt op de weg naar het product toe. Oudere peuters en



kleuters worden bewust vaardigheden aangeleerd (bijvoorbeeld een knoop maken) die hen helpen om later complexere technieken te leren (bijvoorbeeld veters strikken).

Reflectie wordt altijd gegeven vanuit een positieve, eerlijke en opbouwde benadering.

### **Buitenspelen**

We streven ernaar om kinderen zoveel mogelijk ruimte te geven om naar buiten te gaan. Ook met baby's. We spelen in ieder geval dagelijks met de kinderen buiten, ook bij minder mooi weer, kou of met regen. Tenzij dit niet verantwoord is.

Pedagogisch medewerkers observeren of spelen actief mee. Dit kan met een groepsactiviteit of juist met een klein groepje. Aan de hand van de behoefte leidt de pedagogisch medewerker de activiteit of stelt zich juist terughoudend op. De materialen en activiteiten wisselen zodat ze spannend en uitdagend blijven.

## **6.8 Mediagebruik**

Er wordt regelmatig gebruik gemaakt van muziek. Om op te dansen, mee te zingen, een spel te spelen of gewoon te luisteren. Er is tevens de mogelijkheid om een luisterboek te horen.

Televisie wordt er alleen gekeken met een vooraf gesteld doel en een heldere reflectie. Er wordt maximaal 30 minuten achtereen gekeken.

Veel kinderen krijgen het gebruik van i-pads en computer thuis mee. Wij zien het als een kans om hier op aan te sluiten door de kinderen in de tijd dat ze bij 'Zand op je hand' zijn zoveel mogelijk 'échte' ervaringen meegeven. Vandaar dat we geen gebruik maken van i-pads en/ of computers voor de kinderen.

Bezigheden van GastVrij 'Zand op je hand' zijn te vinden op Facebook. Op deze manier krijgen ouders een goed beeld van onze activiteiten en belevenissen. Op de openbare pagina zijn kinderen onherkenbaar te zien.

Indien van te voren is afgesproken kan er incidenteel een WhatsApp of tekstbericht naar ouders worden gezonden. Het is bijvoorbeeld op een eerste dag voor de ouder prettig om een berichtje te ontvangen over het welbevinden van het kind dit geldt ook tijdens of na een speciale gebeurtenis.

WhatsApp en tekstberichten maken echter geen deel uit van onze primaire communicatie gezien het een erg vluchtig medium is. Gezien wij erg druk bezig zijn met de kinderen, kunnen wij niet garanderen dat wij geen berichtje over het hoofd zien of tijd hebben hier op te reageren.

## 6.9 Normen en waarden m.b.t. taalgebruik

De voertaal binnen GastVrij 'Zand op je hand' is Nederlands.

De pedagogisch medewerkers hebben een voorbeeldfunctie in het correct spreken.

De pedagogische medewerkers praten op een rustige, warme, respectvolle en beleefde toon. Deze houding wordt bij de kinderen ook gestimuleerd.

Tijdens diverse activiteiten wordt er specifiek aandacht gegeven aan de taalontwikkeling.

De pedagogisch medewerkers praten vooral mét in plaats van tegen de kinderen. Hierdoor ontstaat interactie.

Enkele voorbeelden hiervan zijn interactief voorlezen, zingen, gesprekjes, hoorspelen, opdrachten, spelletjes, poppenkast, woordkaartjes, quizzen, ontwikkelingsmateriaal gericht op taal en Flip de logeerbeer.

Om de taalontwikkeling te stimuleren zorgen wij voor voldoende taalaanbod net boven het niveau van het kind. Daarnaast is er voldoende productiegelegenheid. Dit wil zeggen dat de pedagogisch medewerkers de initiatieven van de kinderen stimuleren en hen voldoende gelegenheid bieden om te reageren. Tijdens de feedback laat de pedagogisch medewerker duidelijk weten dat de boodschap is overgekomen, helpt het kind met tussenstapjes steeds verder te komen (scaffolding) en verbetert taalconstructies, woordvorm en woordkeus op een natuurlijke wijze.

Een voorbeeld: Wanneer een kind zegt; 'Ik ben gesteeekt door een weps' zal de pedagogisch medewerker reageren met: ' Oh, ben jij gestoken door een wesp? Waar precies?'

De pedagogisch medewerkers gaan niet mee in dezelfde kinderlijke woorden ("Oh, waar heb je au?") Als een kind dit niet begrijpt, herhalen zij het kinderlijke woord, maar voegen direct het goede woord er aan toe. ("Waar heb je au? Daar?, Heb je daar pijn?").

## 6.10 Seksualiteit en intimiteit

Op het kinderdagverblijf wordt er veel geknuffeld met de kinderen. Kinderen zitten op schoot, worden gedragen en verschoond.

- Binnen GastVrij 'Zand op je hand' wordt er een open, natuurlijke wijze van communicatie gehanteerd omtrent lichaamsdelen. Indien kinderen verschillen opmerken (bijvoorbeeld tijdens een toiletbezoek) wordt dit zonder (ver)oordeling benoemd.
- De kinderen worden gestimuleerd grenzen aan te geven en zullen zelf hierin een voorbeeldfunctie bekleden. Wanneer een kind de pedagogisch medewerker bijvoorbeeld op een intieme plek aanraakt, benoemt zij dat ze dat niet prettig vindt. Tot 2,5 jaar leiden wordt het kind afgeleid en wordt het niet benoemd. Dit omdat wij er uitgaan dat kinderen op die leeftijd nog niet begrijpen wat ze aanraken en het effect doorhebben.
- Kinderen mogen 'doktertje' spelen maar de kleren blijven aan.

- Kinderen worden enkel gekust op de wang en alleen als het initiatief vanuit het kind komt.

Wanneer een kind nieuwsgierig wordt naar zijn/haar eigen lichaam zullen wij hier zo weinig mogelijk aandacht op vestigen. Dit tenzij het grensoverschrijdend gedrag betreft of de pedagogisch medewerker twijfels heeft. In dat geval is het protocol 'grensoverschrijdend gedrag' van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van toepassing en zal er dienovereenkomstig gehandeld worden.

## 7. KWALITEITSZORG

### 7.1 Ziekte van kinderen en medicijngebruik

Bij de beslissing om een ziek te laten ophalen of niet, wordt er vooral gekeken naar het welbevinden van het kind. Wij trachten hierbij zo veel mogelijk bij in overleg te treden met de ouder. Het al dan niet hebben vak koorts op zich is voor ons geen doorslaande reden om een kind te laten ophalen.

Medicijngebruik verloopt enkel via het toestemmingsformulier 'toestemming toediening medicatie' welke door de ouder wordt ondertekend. Dit toestemmingsformulier is op de locatie en op de website aanwezig. De medewerkers van 'Zand op je hand' zullen in geen geval kinderen zonder schriftelijke toestemming medicatie verstrekken. Ook geen paracetamol.

'Zand op je hand' poogt door middel van een goed hygiënebeleid besmettingsgevaar zo veel mogelijk te beperken. Echter, een uitbraak van een besmettelijke ziekte is niet altijd te voorkomen. De incubatietijd vindt bij een aantal ziektes plaats voor de symptomen zichtbaar worden.

Het risico van verdere besmetting is in een kinderdagverblijf extra groot door de volgende factoren:

- Jonge kinderen spelen dicht op elkaar waardoor ziektekiemen makkelijk overgedragen worden;
- Jonge kinderen hebben nog geen begrip van hygiëne, ze steken bijvoorbeeld regelmatig speelgoed in hun mond;
- Jonge kinderen zijn extra vatbaar omdat ze tegen veel ziekten nog geen antistoffen hebben opgebouwd.

'Zand op je hand' volgt hierin de richtlijnen van het RIVM en overleggen indien nodig met de GGD t.a.v. infectieziekten.

Ouders worden dringend verzocht het te melden als een kind voorafgaand aan de opvang paracetamol toegediend heeft gekregen. Dit kan namelijk snel oplopende koorts verklaren. Tevens zijn de pedagogisch medewerkers hierdoor beter in staat om in te spelen op de behoefte van het kind.

## 7.2 Zorgkinderen

Sommige kinderen hebben extra zorg nodig.

Indien dit naar voren komt tijdens bij de aanmelding of bij het intakegesprek met ouders wordt voor de plaatsing zorgvuldig gekeken naar de mogelijkheden op de locatie. Eventueel wordt hierbij de expertise van een (externe) betrokkene geraadpleegd. GastVrij 'Zand op je hand' zal middels een plan van aanpak haar uiterste best doen om de omgeving en het opvoedklimaat zo in te richten dat het te gemoed komt aan de behoefte van het kind. Echter, indien dit niet haalbaar is zal zij hier helder en duidelijk in zijn.

Tijdens de opvangperiode kunnen zorgen ontstaan over het gedrag of de ontwikkeling van een kind. Deze zorgen worden door de pedagogisch medewerkers met ouders besproken zodat er een uitwisseling van inzicht plaats vindt. De pedagogisch medewerker zoekt samen met de ouder de beste oplossing. Dit kan een plan van aanpak zijn of het inschakelen van externe expertise (de externe instanties zijn genoemd op de sociale kaart).

Het is van groot belang om de zorg van de ouders en de opvang met elkaar af te (blijven) stemmen. Zo ontstaat voor het kind de juiste balans en kan hij gebruik (blijven) maken van de reguliere opvang.

De pedagogisch medewerker deelt haar zorg rondom een kind naast de ouders altijd met de locatiemanager. Dit kan bijvoorbeeld tijdens een groepsoverleg of een individueel overleg. De locatiemanager kan de pedagogisch adviseur of een externe pedagoog vragen om een observatie te doen. Dit vindt enkel plaats na schriftelijke toestemming van de ouder. GastVrij 'Zand op je hand' beschikt over een protocol zorgkinderen dat de pedagogisch medewerker helpt bij het proces rondom de zorg voor een kind vorm te geven.

## 7.3 Uitwerking aanbevelingen Rapport Gunning:

### **Het vier-ogen principe**

Het 'vier-ogen principe' is één van de adviezen uit het rapport dat de commissie Gunning heeft opgesteld naar aanleiding van de Amsterdamse zedenzaak. Het vier-ogen-principe betekent dat binnen de kinderopvang altijd iemand met een pedagogisch medewerker moet kunnen meekijken of meeluisteren.

GastVrij 'Zand op je hand' hanteert een open, professioneel werkklimaat waarbij de drempel om elkaar op bepaalde gedragingen aan te spreken zo laag mogelijk is.

Er is een gedragscode binnen de organisatie en pedagogisch medewerkers zijn op de hoogte van het bestaan en de inhoud van deze code.

### **Samenvoegen van de groepen aan de randen van de dag.**

Door het vele glaswerk in- en extern van de locatie is er sprake van transparantie.

In de slaapkamer maken we gebruik van een babyfoon, zodat we de kinderen in de gaten kunnen houden en de medewerker die daar kinderen naar bed brengt of slaapdienst heeft kunnen horen.

Er worden alleen foto's gemaakt met het eigen toestel van GastVrij 'Zand op je hand'. Telefoon en privé camera's van medewerkers worden niet gebruikt. Mobiele telefoons zijn niet op zak, maar worden in de daarvoor bestemde kluisjes bewaard. Uitzondering hierop zijn de BHV'ers die een mobiele telefoon op zak mogen hebben, maar deze dient uit te staan.

Indien ouders een fotocamera meegeven worden alleen hele groepen gefotografeerd. Ouders wordt hierop gewezen via de nieuwsbrief.

Wij werken met het veiligheidssysteem Kompletigo waarbij handelingen worden gecodeerd en door een computer worden geanalyseerd en de privacy van kinderen en volwassenen wordt gegarandeerd.

Naast pedagogisch medewerkers zijn er extra ogen aanwezig door de aanwezigheid van:

- ouders
- (BOL) stagiaires
- Personeel anders dan pedagogisch medewerkers (huishoudelijk hulp, locatiemanager, pedagogisch adviseur)
- Gasten

Wij vragen alle volwassenen een presentielijst te ondertekenen waarop zij aangeven wie zij zijn en wat de reden van het bezoek is.

Onbekende ophalers dienen zich legitimeren. Het vier-ogen-principe en andere maatregelen naar aanleiding van het rapport Gunning worden met de oudercommissie besproken.

### **De procedure rondom werving en selectie**

Indien er personeel wordt aangenomen vinden er eerst sollicitatiegesprekken plaats. Er worden actief referenties opgevraagd van nieuwe medewerkers. Voor aanname dienen de nieuwe medewerkers een verklaring omtrent gedrag (VOG) te overleggen en dienen zij hun beroepskwalificatie te overleggen. Na aanname volgt een uitgebreid inwerktraject. Tijdens dit inwerktraject wordt aandacht besteed aan het pedagogisch werkplan en de protocollen en werkinstructies die wij binnen onze locatie hanteren. Na de eerste week, de eerste maand én na 8 weken wordt er geëvalueerd en krijgt de nieuwe medewerker feedback. Na de 8-weeken evaluatie adviseert de locatiemanager de algemeen directeur over het aanbieden van een jaarcontract of niet. De algemeen directeur kan – indien hij dit nodig vindt- voor deze beslissing informatie inwinnen bij collega's en ouders.

## **Het gebruik van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling**

Binnen GastVrij 'Zand op je hand' werken wij met de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Elke pedagogisch medewerker handelt volgens deze Meldcode. De pedagogisch medewerkers zijn getraind om te werken met dit protocol. Tijdens vergaderingen wordt er aandacht besteedt aan de borging van dit protocol. De pedagogisch adviseur is aangesteld als aandachtsfunctionaris. Haar gegevens zijn te vinden op de website. Pedagogisch medewerkers kunnen de Meldcode en de sociale kaart vinden in de mappen wet- en regelgeving op de locatie en op de website.

## **8. SAMENWERKING MET OUDERS**

### **8.1 Oudercontacten**

Aan het begin en het einde van de dag is het belangrijk dat er een goede overdracht plaats vindt tussen de ouders en de pedagogisch medewerkers. In de ochtend horen de pedagogisch medewerkers graag of er bijzonderheden zijn met betrekking tot het kind. Aan het einde van de dag vertellen de pedagogisch medewerkers hoe het die dag gegaan is met het kind en de eventuele bijzonderheden. Pedagogisch medewerkers doen hun best om zoveel mogelijk informatie te geven maar staan open voor vragen van ouders; immers niet elke ouder is hetzelfde en wil dezelfde overdracht. Indien een ouder meer tijd nodig heeft of het onderwerp vertrouwelijk is kan de ouders altijd een persoonlijk gesprek aanvragen.

Voor baby's is het zeer wenselijk dat ouders het overdrachtsboekje invullen. Hierin staat waardevolle informatie voor de medewerkers zoals wanneer en hoeveel de baby heeft gedronken en wanneer de baby is verschoond. Deze gegevens worden gedurende de dag door de medewerkers ook genoteerd. Naast de dagelijkse overdracht vinden er ook oudergesprekken plaats, deze worden voorbereid en gevoerd door de mentor van het kind. In dit gesprek wordt het welbevinden van het kind besproken op basis van voorafgaande observaties. Op deze manier is de "samenwerking" tussen ouders en pedagogisch medewerkers zo optimaal mogelijk, wat het welbevinden van een kind ten goede komt.

Daarbij speelt het hebben van wederzijds vertrouwen een grote rol, we doen het tenslotte samen. Oudercontacten vinden op de volgende momenten plaats:

- Overdracht
- Intakegesprek

- Evaluatiegesprek (Zes weken na de start op ons kinderdagverblijf worden ouders uitgenodigd voor een evaluatiegesprek)
- Overgangsgesprek
- Afscheidsgesprek
- Peuterestafette (Met toestemming van de ouders geven wij middels het peuterestafetteformulier een overdacht van het kind aan de basisschool)
- Ouderavond  
Een tot twee keer per jaar nodigen we ouders uit voor een ouderavond. Hierin kan een thema besproken worden of er wordt iemand uitgenodigd die dit kan doen.

## 8.2 Oudercommissie

De oudercommissie van GastVrij 'Zand op je hand' bestaat uit minimaal 3 ouders.

De oudercommissie stelt zich het volgende ten doel:

- De belangen van de kinderen en de ouders van de buitenschoolse opvang zo goed mogelijk te behartigen bij de locatiemanager van de locatie;
- En te adviseren ten aanzien van kwaliteit;

Elke ouder kan direct contact met hen opnemen in geval van problemen, punten van aandacht of voorstellen naar aanleiding van de opvang. De oudercommissie bepaalt zelf haar werkwijze en bepaalt zelf welke punten volgens hen aandacht verdienen. De oudercommissie heeft adviesrecht.

De oudercommissie wordt jaarlijks betrokken bij de invulling van het 4-ogenprincipe en de afspraken die voortvloeien uit de RIV en RIG (risico inventarisatie veiligheid en gezondheid) en ook is zij betrokken bij zaken als verandering van het beleid, wenbeleid e.d. Er is een intensief contact tussen de locatiemanager en de voorzitter van de oudercommissie.

Daarnaast heeft de organisatie een vertrouwenspersoon voor ouders. Voor meer informatie verwijzen wij graag naar onze website.

## 8.3 Een verwijzing naar de protocollen die gebruikt worden

Door te werken met protocollen, afspraken en werkinstructies, werken wij eenduidig en bieden een zo'n veilig mogelijke opvang. Daarbij registreren wij de 'ongevallen', ook de kleine en zorgen ervoor dat er nieuwe afspraken gemaakt worden of oude aangescherpt om het betreffende ongeval te voorkomen.

Overige protocollen en afspraken zijn na te vragen bij de locatiemanager.